

les ducentorum, Barigelli vero executores Cancellarii, & alii predicti quinquaginta aureorum poenas qualibet vice incurrant. Quae quidem bona, pecunias, & res, dicti Theaurarii, Depositarii, aut Substituti, depositi nomine tamdiu apud se confervent, donec ipsi carcerati absolvantur, aut veri eorum Domini inveniantur. Quod si carceratos condemnari, & veros Dominos intra unius mensis spatium a die condemnationis non reperiri contingat, sint cuncta, & singula eo ipso Camerae predictae appropriata, & applicata, caque ipsius Camerae nomine Theaurarii, Depositarii, aut Substituti predicti illa praescribere, haec subiicere, & plus offerenti vendere, & praecium eidem Camerae acceptum ferre teneantur. Mandantes Notariis achnariis iudicum illorum locorum, in quibus Theaurarii, aut alii Ministri ad rationes ejusdem Camerae retinendas, pecuniasque exigendas deputati fuerint, ad hoc, ut de his omnibus emolumentis certa ratio in Camera praedicta reddi, & haberi possit, ut librum rationum, & computorum ejusdem Camerae proventuum, distinctum, & separatim teneant, illumque in Camera annis singulis quando eorum computorum quietantia, & solidatio, ut moris est, fiet, praesentent ad hoc, ut certa de omnibus praedictis haberi ratio possit; quod si librum praedictum non tenuerint, vel non verum, & integrum, illum ad omnia Camerae praedicta damna, & interesse, quae ex praemissis pati contigerit, teneri volumus, & mandamus.

In causis criminalibus Officialibus non possint reos absolvere, aut gratiam eis facere, aut poenam condonare nisi per sententiam aut supplicationes, cum adnotatione summae a reis solvenda.

§.16. In omnibus vero causis criminalibus, aut civilibus in quibus criminaliter agitur, gravibus, aut levibus, in quibus poena ordinaria, aut extraordinaria, vel arbitraria, seu pecuniaria imponenda veniat, Legati, Gubernatores, Rectores, aut alius quicumque ex supradictis Officialibus reos absolvere, rehabilitare, restituere, vel eis gratiam facere, aut poenam, ejusve partem aliquam remittere, aut condonare in quantum ipsius jus dicentis auctoritas se extendet, non alio modo possit, aut debeat, nisi per sententiam absolutoriam in causis gravioribus, aut per decretum vim absolutoriae sententiae habens in levioribus, aut per supplicationem ab ipso jus dicente signatam. In quibus sententiis, decretis, & supplicationibus teneantur iidem Gubernatores, & alii Officiales adnotare integre totam summam pecuniae, quam a reis solvi debere taxaverint, declaraverint, aut damnaverint. Eaque condemnatio, & taxa in pecunia numerata, ut praefertur, in manibus Depositarii, Theaurarii, aut Substituti solvenda, nec alias, aut in alia re, vel specie fieri debeat. Omnes autem absolutiones, rehabilitationes, restitutiones, remissiones, gratiae, quae per simplicem processum cassationem, vel abolitionem, aut alio modo, sive sententia, sine decreto, aut supplicatione fient, eo ipso nulla, invalida, ac nullius roboris, vel momenti sint, & censentur, & quilibet Gubernator, aut Officialis contraveniens, quali-

bet vice ducentorum aureorum poenam incurrat.

§.17. Quoad ipsas vero sententias, & decreta, tam mere absolutorias, & gratiosas, quam mixtas, semper antequam ferentur, Procurator Fisci, aut ejus Substitutus, si in eo loco resideat, alias saltem Theaurarius, aut Depositarius, vel Substitutus praedicti personaliter citari debeant; quorum unusquisque, si eadem absolutiones injustas putaverit, debeat in actis protestari, & absque citatione praedicta, sententiae, & decreta hujusmodi ipso jure nulla, invalida, nulliusque roboris existant.

§.18. Insuper omnia, & quaecumque statuta, decreta, consuetudines, etiam inveterata, & a longissimo, atque immemorabili tempore observata, cujusvis Provinciae, Civitatis, Terrae, aut loci Status nostri praedicti, de causis criminalibus, aut civilibus, in quibus criminaliter agitur, deque poenis ratione delictorum, aut malefactorum quorumcumque (damnis in agris illatis tantum exceptis) quomodolibet disponant, quae a fel. record. Paulo Papa Quarto, aliisque post eum usque ad nostra tempora, nostris Praedecessoribus, aut a nobismet ipsis in specie expresse, & nominatim, ac simpliciter, pure, absolute, & absque aliqua conditione, reservatione, aut restrictiva, confirmata non fuerint, ipso jure, & in vim praesentis Constitutionis antiquata, abrogata, ac irrita, & nulla effecta sint, & censentur. Ac pariter ea, quae ab ipsomet Paulo Quarto, & aliis usque ad nostri Pontificatus tempora Successoribus, cum aliqua conditione, videlicet, dummodo justa sint, & rationabilia, vel juri communi, & rationi non repugnent, vel quatenus sint in usu, & Sacris Conciliis, & Canonibus non sint contraria, vel cum aliis similibus, vel dissimilibus Clausulis, & limitationibus, comprobata extiterint, similiter, quoad dictas causas, & poenas, nulla, & irrita decernimus, & declaramus. Ita, ut neque Gubernatores, & ceteri Officiales supradicti ea observare, aut juxta illa judicare, aut decernere debeant; ipsique Officialibus quaecumque juramenta de illis observandis praestita, vel forsitan praestanda, ex nunc eo ipso relaxamus, eosque in posterum ad juramenta hujusmodi praestanda adstringi volumus.

§.19. Declarantes, quod in futurum in omnibus Provinciis, Civitatibus, Terris, & locis Status nostri praedicti, quicumque Gubernatores, etiam Cardinales, & Legati praedicti, aut alii Officiales, teneantur in primis, & ante omnia, quoad causas criminales praedictas, Constitutionibus, ordinationibus, & literis Romanorum Pontificum nostrorum Praedecessorum, atque nostris, & in casibus in quibus ea nihil disponunt, Statutis Locorum, si, ut praefertur valide, & efficaciter confirmata fuerint, inviolabiliter inherere, & parere; quod si ea valida non extiterint, debeat judicare, procedere, absolvere, condemnare, & sententias ferre juxta tenorem Constitutionum

num Provinciae Marchiae a bon. mem. Paulo Papa Tertio similiter Praedecessore nostro, per ejus, sub data die 10. Mensis Septembris Pontificatus sui Anno X., expeditas literas confirmatarum, quas Pauli Tertii Praedecessoris nostri literas, per praesentes approbamus, & innovamus. In reliquis vero banna, & edicta in ipsis Provinciis, Civitatibus, & locis pro tempore publicata observentur.

Decemque pro centenario ex dictis poenis, ac de manu Theaurarii percipere valeant, ubi minor portio non sit assignata.

§.20. Legati autem, Vicelegati, Gubernatores, Locatenen., & alii supradicti Officiales, non ultra decem pro centenario ex compositionibus, condemnationibus, poenisque, & multis praedictis occasione malefactorum, seu bannimentorum, provenientibus, exigere valeant. Revocantes, & annullantes quaecumque super hoc in contrarium edita, ordinationes, privilegia, indulta, nisi forsitan in illis portio minor, quam decem praedictorum assignaretur. Nam iis in hac parte nequaquam derogare intendimus, sed illa potius harum serie confirmamus, & innovamus. Ultra vero taxam eorumdem decem pro centenario, a partibus, vel aliis personis quicumque emolumentum, aut pecuniam, quovis preterito, quovis colore, vel ingenio, directe, vel indirecte recipere, etiam sponte oblatum nullo modo praesumant.

Fiscus etiam vigesima, & Accusator quartam partem de manu Theaurarii percipere possit juxta Bullam Pii IV.

§.21. Sed, & Procurator Fisci, si aderit, vigesima, & Accusator, si intervenerit, quarta parte praedicta, juxta Pii Quarti Praedecessoris Constitutiones superius expressas contenti esse debeant, & nihil praeterea, vel minimum petant, exigant, aut accipiant; caeque omnes portiones Judicis, Procuratoris, & Accusatoris semper de manu Theaurarii, aut Depositarii, vel Substituti, ut praefertur, exbursentur; ipseque Theaurarius, Depositarius, aut Substitutus portiones Procuratorem Fisci, aut Accusatorem tangentes, non aliter solvant, nisi de expresso mandato Gubernatoris, aut Officialis in scriptis obtento, quod una cum Chirographo recepti penes se retineant.

Theaurarii nec aliter portiones praedictas solvere, nec dictas poenas in alios usos exigere possunt.

§.22. Postremo dicti Theaurarii, Depositarii, aut Substituti, quamlibet, vel minimum pecuniarum summam, ex dictis confiscationibus, & malefactorum provenientem, etiam de mandato, & jussione expressa dictorum Legatorum, & Gubernatorum, & Officialium, cuiquam personae solvere, aut tradere, aut in quoscumque usus erogare ullo modo nequeant, praeter supradictam portionem, & praeter impensas solitas ad exercitium, & usum justitiae necessarias, pro quibus solvendis qualibet vice mandatum speciale ab ipsis Gubernatoribus, seu Officialibus subscribendum, expectent. Quinimo extra casus praedictos, nullam pecuniarum summam expendere, queant, nisi de mandato expresso Congregationis Consultae negotiorum dicti Status, aut S. R. E. Camerarii, vel Generalis Theaurarii, aut Commissarii praedictae Camerae; si secus solverint, de suo erogasse censentur, & in reddendis rationibus, id eis computari nequaquam debeat.

Bull. Rom. Tom. V. Par. I.

§.23. Decernentes sic in praemissis per quoscumque Judices, & Commissarios quavis auctoritate fungentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiti debere. Irritum quoque, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.24. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, etiam antiquissimis, necnon privilegiis, & indultis, & literis Apostolicis quorumcumque tenorem existant, & quilibet alia dictae Sedis indulgentia, & concessione, speciali, vel generali, per quam earumdem praesentium effectus impugnari, aut impediri quocumque modo valeat, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda esset in nostris literis mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§.25. Ut autem praesens Constitutio perpetuis futuris temporibus observetur, neve aliquis ejus ignorantiam pretendere, seque excusare possit, volumus, ut ejus exemplis, etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & sigillo alicujus personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munitis, eadem praesens adhibeatur fides in iudicio, & extra, quae adhiberetur ipsis originalibus literis, si forent exhibita, vel ostensa.

§.26. Ipsumque transumptum in quilibet Civitate, Terra, Oppido, Castro, Villa, aut Burgo Status nostri praedicti, & ut melius intelligatur, ejus compendium seu summarium vulgari lingua conscriptum, affigatur, & publicetur. Ac tam ipsius Constitutionis, quam summarii transumptum in Cancellariis criminalibus, & in locis residentiae Gubernatorum, & Officialium affixa perpetuo conserventur, & in ingressu novi Legati, Vicelegati, Gubernatoris, aut cujuslibet Officialis ejus loci Magistratus teneatur, ab eo intra biduum de ea observanda iusjurandum exigere. In discessu autem, seu Syndicatu eorumdem, Legati, Vicelegati, Gubernatoris, & Officialium, non solum debeant Procuratores Fisci, & Theaurarii, seu Depositarii, aut Substituti nomine Camerae querelam exhibere, & denunciare contraventiones, & transgressiones hujus Constitutionis, ab iisdem Gubernatoribus, & Officialibus factas, sed liceat cuilibet de populo id efficere. Quod si ipsis Syndicis, ex rei inspectione, aut alia legitima probatione constiterit de ipsa contraventione, aut transgressione, teneantur sub poena quingentorum aureorum per quemlibet Syndicum inobedientem eo ipso incurrenda, ad executionem poenarum in eadem nostra Constitutione contentarum sine ulla mora, aut dilatione procedere.

Nulli ergo &c.

Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominicae, millesimo quingentesimo...

Clausula derogatoria.

Exemplis hujus Constitutionis plena fides adhibeatur.

Transumptum vero, vel eius compendium in quilibet Civitate publicetur, & in Cancellariis affixum retineatur, & Officiales in ingressu forent, & in eorum discessu contra eos pro transgressione procedatur.

D. P. An. IV. 15. Martii.

gentesimo octuagesimo nono, Idibus Martii, Pontificatus nostri Anno IV.

CXLV.

Institutio Rotæ in Civitate Maceratenſi, Provinciæ Marchiæ Status Eccleſiaſtici, ad cognoscendas lites dictæ Provinciæ.

SIXTUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Causa hujus institutionis.

Romanus Pontifex supremi Judicis in Terris Vicarius, inter innumeras sibi imminentes curas, illam propensiori animo amplectitur, per quam omnibus in locis, sed præsertim in Provinciis sibi, & Apostolica Sedi immediate subiectis, pro Justitia unicuique æqua lance administranda Judices deputantur, & ad id necessaria tribunalia eriguntur, & instituantur. Sane, etsi semper pro cunctarum Civitatum temporalis nostro Dominio subditarum statu pacifico, tranquillo, ac prospero, felicique regimine cogitaverimus, ad Provinciã tamen nostram Marchiã tanto accuratius aciem nostrã considerationis direximus, quanto illam (ex qua originem duximus) propensiori patriæ amore prosequimur. Et cum in ea etiam pro commoditate illius populorum, unum Tribunal Judicium, Rotam nuncupandum, instituire decrevissemus, nulla alia Nobis commodior occurrit Civitas, in qua id fieri possit, quam Civitas Maceraten. quæ alias insignis existit, & fere in medio dictæ Provinciæ, ac in Territorio secundo, & ameno sita reperitur, solitaque Sedes Legatorum existit, celebrique Gymnasio, duplici Collegio clara, insignium insuper Doctorum copiosa, qui experientia, scientia, & ordine dicendi, interpretandi, advocandi, patrocinandi eorum particulari studio præcellent.

Erectio Tribunalis Rotæ in Civitate Maceraten. ad deciden. causas Provinciæ Marchiæ.

§.1. Hanc igitur cogitationem nostram ad effectum perducere statuente, Motu proprio non ad alicujus nobis super hoc oblata petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & certa scientia nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, in dicta Civitate Maceraten. unum Tribunal Audientiæ causarum Rotam nuncupandum, perpetuis futuris temporibus duraturum, quod consistere debeat quinque Judicibus, Auditoribus nuncupandis. Quatuor videlicet per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, & alio per Communitatem, & homines dictæ Civitatis Maceraten. eligendis, & deputandis, qui omnes, & singulas Anconitan. Firman. Camerinen. Asculan. Fanen. Æsin. Maceraten., & Montis Alti, earumque jurisdictionum, ceterarumque aliarum dictæ Provinciæ Civitatum, Terrarum, Oppidorum., Castrorum, Villarum, & Locorum quorumcumque dictæ Provinciæ immediate subsectorum, causas, lites, & controversias civiles, tam profanas, quam Ecclesia-

sticas, ac meras, & mixtas, quomodolibet actitandas, necnon etiam criminales (in quibus appellationi locus fuerit) inter Cives, Incolas, Districtuales, Habitatores, Clericos, & Sacerdotes, ac Collegia tam Regularium, quam non Regularium, ac Monasteria virorum, agricolas quoque, & alios subditos sub dicta Provinciã, cognoscere, decidere, sineque debito terminare, ac judicare possint, & debeant, Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuo erigimus, & instituiamus.

§.2. Ut autem Tribunal hujusmodi Constitutionibus, & Ordinationibus firmiter observandis fulciatur, per quas feliciter regi, & gubernari debeat, statuimus, mandamus, & ordinamus, quod dicti Auditores debeant esse Juris utriusque Doctores excellentes, ac insignes, usu, & peritia judicandi præstantes, Clerici, & non uxorati, & qui in eadem Civitate Maceraten. saltem per integri anni spatium, cum eorum familiis non habitaverint, necnon ab alio Collegio Doctorum rite, prævio examine severo, ad Doctoratus lauream promoti fuerint, & per quinquennium, aut in aliquo publico Gymnasio legerint, aut in locis insignibus judicandi officio functi fuerint, ac laudabiliter, & cum honore se gesserint.

§.3. Daret eorum officium ad quinquennium, quo elapso non possint iterum eligi, nisi post quinquennium a die finiti officii. Præterea volumus, quod dicti Auditores ipsorum officio durante, in eadem Civitate Maceraten., seu tota hujusmodi Provinciã, aliquod aliud officium, sive publicum, sive particulare nequeant exercere.

§.4. Et postquam electi fuerint, in principio, seu ante ingressum eorum officii, in manibus pro tempore existentium Legati, sive Vicelegati dicti Provinciæ, vel Gubernatoris ejusdem Civitatis Maceraten., assistentibus in hoc Prioribus ipsius Civitatis, jurejurando promittant sese non contraveniuros præsentibus statutis, ac Civitatum, Terrarum, & aliorum locorum, necnon provisionibus, & Constitutionibus dictæ Provinciæ Marchiæ, sed illa (quatenus dicta Apostolica auctoritate comprobata licita, honesta, & in usu existant, ac Sacris Canonibus, & præsertim Concilii Tridentini decretis, atque Apostolicis Constitutionibus contraria non sint) inviolabiliter observaturos; Justitiamque partibus administraturos, sub poenis in statutis, & provisionibus dictæ Provinciæ expressis, ac in Syndicatu infligendis.

§.5. Insuper ex eisdem quinque Auditoribus, quolibet anno, & in principio anni, sorte extrahatur unus, qui sit Potestas ejusdem Civitatis Maceraten., & Rotæ Prætor, cum jurisdictione, & terminationibus, ac oneribus, & honoribus, salariis, & emolumentis, de quibus infra. Duret autem hujusmodi Potestatis, & Prætoris officium per annum, & eo elapso, alius ex reliquis Auditoribus sorte extrahendus in ejus locum succedat. Et nihilominus dicto anno

Auditores sint quinque Clerici J. U. D. ab aliquo Collegio laureati, & per quinquennium in aliquo publico Gymnasio legerint.

Officium daret quinquennium.

Jurent ista, & alia Provincia statuta servare, & justitiam omnibus ministrare.

Potestas unus ex quinque Auditoribus anno quolibet & ad annum sorte extrahatur, qui causas alios Auditoribus distribuat, &c.

elapso Auditor remaneat. Idemque Prætor teneatur quodcumque coram Notario Rotali, & duobus testibus ad instantiam petentis etiam parte non citata, sorte extrahere singulos Auditores ad singulas causas sorte educendas, & causæ prius extrahantur, & deinde Auditores, dictaque extractio intelligatur facta salvis exceptionibus partis, & citra illarum præjudicium. Solus vero Prætor sit Iudex in causis pupillorum, viduarum, carceratorum, & miserabilium personarum, etiam si qualitates ipsorum non essent intentatæ, vel si non esset petendum secundum illa procedi, dummodo dictæ causæ sint valoris, vel estimationis a centum scutis infra, & si dictum valorem excedant, adhibeatur in decisione illarum votum illorum Auditorum, & in causâ appellationis alius sorte extrahatur, sitque dictus Prætor Iudex vestigialium, & damnorum datorum, & adaptationis stratarum dictæ Provinciæ.

Auditores causas Civitatis, & Territorii Maceraten. in secunda, & aliis instantiis, Provincie autem causas non executivas, & summam scutorum centum non excedentes, in prima, & secunda instantia nisi obtineat locorum privilegia, ac etiã in aliis instantiis non obstantibus dictis privilegiis cognoscant.

§.6. Statuimus etiam, quod Auditores prædicti cognoscere debeant omnes, & quascumque causas cujuscumque qualitatis, & summæ fuerint, Civitatis, ac Territorii, seu jurisdictionis Maceraten. in secunda, & aliis instantiis non autem in prima, quæ coram suis Iudicibus remaneat, prout hætenus observatum fuit, nec quoad causas Ecclesiasticas, ac ad forum Ecclesiasticum quomodolibet spectantes, quæ in prima instantia ad Episcopum Maceraten. juxta dicti Concilii decreta pertineant, in secunda vero, & aliis instantiis ad ipsos Auditores spectent. Totius vero Provinciæ causæ omnes etiam Ecclesiasticæ, & ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, (dummodo non executive agatur in præjudicium facultatum Auditoris Camere Apostolicæ) summam, & estimationem rei, vel facti scutorum centum excedentes, post primam instantiam, quæ apud suos Iudices pariter remaneat, in secunda, & aliis instantiis cognosci debeant a prædictis Auditoribus. Cum expressa tamen declaratione, quod propterea non sit, nec censetur esse derogatum, seu præjudicatum privilegiis, seu Indultis Apostolicis illarum Civitatum, & locorum, quibus concessum est, quod causæ in secunda instantia cognoscantur, & decidentur ab illorum Iudicibus, seu Præsidibus, nec ad alia loca trahi possint. Volumus enim, quod tunc quo ad secundam instantiam sit in potestate, & voluntate appellantium prosequi dictas causas appellationum juxta dicta indulta coram dictis Iudicibus, vel coram dicta Rota. In ulterioribus vero instantiis coram dicta Rota private quoad alios Iudices, cognosci debeant, non obstantibus quoad prædicta debitis privilegiis, & indultis Apostolicis, quavis occasione competentibus Universitatibus, & jurisdictionibus dictæ Provinciæ Marchiæ, hætenus concessis, & a nobis confirmatis de primis, & secundis instantiis, quibus per præsentem Rotæ erectionem censetur quoad prædicta derogatum, ac si de verbo ad verbum de illis particularis

mentio facta fuisset ad effectum devolvendi tantum causas appellationis ad ipsam Rotam, & non aliunde.

§.7. Habeant dicti Auditores jurisdictionem, & potestatem procedendi, cognoscendi, & decidendi dictas causas, ac in illis vota, prout juris esse videbitur præstandi, excepto eo, coram quo pendebit causa, qui in causis per ipsum proponendis votum non habeat nisi vota essent æqualiter divisa, quo casu debeat uni parti accedere, & sic semper obtinet illud, quod major pars judicaverit.

Vota in causis danda.

§.8. Sententiæ autem proferri debeant ab illo Auditore, coram quo processus formatus fuerit, in quibus proferendis illud observetur, quod illa sententiæ, quæ de consilio, & assensu Coauditorum lata fuerint, legantur, & alta, & intelligibili voce proferri, & mox Notario causæ subscriptæ ab illo, qui eas protulerit tradi debeant, alias sint ipso jure nulla, ita tamen, quod Iudices Rotales prædicti in quavis causa, etiam a Sede Apostolica delegata aliquam definitivam sententiam non proferant absque ejus lectione, & publicatione, & sententiæ aliter lata etiam de consensu partium non valeat, nec jure subsistat, aut aliquo modo executioni demandari possit.

Sententiæ proferenda.

§.9. Appellationes quoque, querelæ, & recurſus, nullitates, in integrum restitutiones in prædictis causis etiam tempore publicationis præsentium noſtrarum literarum quomodolibet pendentes, ab ipsis Auditoribus, seu ab aliis quibuscumque Iudicibus dictæ Provinciæ Marchiæ, necnon etiam a prædictarum Civitatum Episcopis, eorumque Vicariis, seu Locatenentibus, ac etiam ab arbitrariis, seu arbitratoribus conjunctim, vel divisim interponenda, porrigende, petenda, ac respective quomodolibet proponenda, (privilegiis tamen, seu indultis prædictis, ut præfertur semper salvis) ad quemcumque interponenda, ad eosdem Auditores omnes devolvantur, ac ipso jure devolutæ esse intelligantur, cognoscantur, ac etiam si ad Nos, & Successores nostros Rom. Pontifices interpositæ fuerint, nihilominus per eosdem Auditores Rota cognosci, & decidi debeant per Iudicem extrahendum secundum ordinem præsentium, nec aliter, aut alio modo, & sicut processus coram uno ex eis sorte extrahendo, excepto eo, coram quo fuit formatus in prima instantia, qui licet votum habere debeat in secunda, & ulteriori instantiis, tamen coram eo processus formari non possint.

Appellationes, &c. interponenda a Iudicibus Provinciæ, & ab ipsis Auditoribus ad Rotam salvis locorum privilegiis devolvantur.

§.10. Et similiter Iudex extractus in secunda, & ulteriori instantiis, votum non habeat in causa, nisi in casu de quo supra.

Auditores cause appellationis, quando det votum.

§.11. In causis vero summam, vel valorem scutorum centum non excedentibus, quilibet Auditor solus possit causam cognoscere, & judicare, cum distributione causarum per dictum Prætoſem pro tempore existentem sorte faciendâ. Et in prædictis causis liceat semel tantum appellare, & causam appellationis, etiam quoad Nos, & Ro-

In causis infra summam scutorum centum, Auditor solus judicat, & semel appellatur.

Romanos Pontifices devolvatur, tamen cognosci, & decidi possit per ipsam Rotam, & per alterum ex predictis Auditoribus similiter forte extrahendum.

Due sententiae faciunt rem judicatam

§.12. Quae duae sententiae si erunt conformes transeant illico ut praesertur, in rem judicatam, & rei judicata vim habeant, & ulterius appellare, etiam ad summum Pontificem, non liceat. Si vero praedictae duae sententiae erunt disformes, & contingat appellare, etiam ad summum Pontificem, appellatio nihilominus cognosci, & terminari queat per aliquem ex tribus aliis Auditoribus, qui non judicaverint, ordine tamen de quo supra, nec liceat ulterius ad summum Pontificem appellare.

In causis a ceterum infra summum marie, & a 50 infra summum rursus procedatur, & bis appellari non liceat.

§.13. A summa vero, aut valore scutorum centum infra, usque ad summam scutorum quinquaginta, summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicii, sola facti veritate inspecta quotidie (messibus, & vindemiis, ac aliis temporibus feriatis, & Deo dicatis tamen exceptis) per Auditores praedictos, etiam in eorum domibus sine extractione, & Coauditorum interventu procedatur, terminatione illarum in Palatio ad eorum Tribunalia respective sine Coauditorum votis facienda, & semel tantum appellatio, recursus, aut querela admittatur. Causas insuper civiles quaslibet quantitatis, sive valoris scutorum quinquaginta infra, summarissime, brevi manu singulis diebus, & horis, praeterquam in honorem Dei feriatis, & sine terminorum observatione, & per breves dilaciones ad summum duas, & etiam, si negotium patietur, sine scriptis, quilibet ex Auditoribus Rotae, etiam sine extractione aditus audiat, cognoscat, & terminet, ac ab eorum terminationibus semel tantum ad Praetorem dumtaxat appellatur, in casibus alias non prohibitis appellari ex forma statutorum, sive Constitutionum dictae Provinciae.

Causae non appellabiles quomodo cognoscantur.

§.14. Attamen omnes causae, in quibus de jure appellatio non debet admitti, per omnes Judices supradictos conjunctim cognoscantur, & terminentur; ita tamen, quod coram uno eorumdem forte extrahendo procedi possit, qui votum, ut supra dictum est, nullatenus habeat, & si inter partes fuerit discordia super natura, & qualitate ipsius causae, videlicet utrum appellatio de jure veniat admittenda, necne, praedicti Judices ante omnia super hoc pronuncient, & ab illorum pronuntiatione tunc non detur appellatio.

Exceptiones omnes in fine litis reservate conservantur.

§.15. Omnes exceptiones juxta formam Constitutionis Provinciae Marchiae, reserventur in fine litis, & pro reservatis habeantur, etiam praesentis Constitutionis vigore absque aliqua Judicis pronuntiatione.

Nullitates sententiarum cum appellatione.

§.16. Nullitates etiam quaecumque processuum sive principaliter, sive incidenter proponenda, una cum appellatione proponantur. Et nihilominus etiam si propositae non fuerint, pro propositis intelligantur, & de illis aequaliter cognosci debeat juxta Constitutiones dictae Provinciae.

§.17. In causis mercedum quaruncum-

que, ac cibi, & potus, singuli Auditores procedendi potestatem habeant, & illas manu Regia, prout possit Legatus Apostolicus a Latere, terminent, & decident, ac executioni demandant.

§.18. Causa ad puncta reducatur, & juxta stilum, & morem Rom. Curiae examinentur, ac decidentur.

§.19. Ut autem vota praestanda per supradictos Auditores facilius praeserventur, & omnibus pateant, Notarius ipsa Rota de eis rogari debeat.

§.20. Decisiones autem Rotaes non publicentur nisi per manus Notarii causae, a quo diligentissime custodiri debeant, ut perpetuis futuris temporibus pro faciliori litium expeditione inveniantur.

§.21. Tam autem Praetor, quam alii Auditores, teneantur in causis coram eis vertentibus, praesertim summam, & valorem scutorum centum excedentibus, aut in quibus aliquid fieri petitur sine certa expressione quantitatis, aut ubi probabiles difficultates adesse apparebit, rationes, & causas, ac motiva, seu jura, & allegationes in decisionibus describere, ac partibus ad effectum ut super eis ab Advocatis consultari possit, tradere teneantur, sub penis arbitrio Syndicorum imponendis ipsis.

§.22. Auditoribus in causis coram ipsis vertentibus, non possit dari adjunctus, qui non sit de Rota, & sic aliquo casu non possint Auditores praedicti cum aliquo adjuncto extra Rotam, & qualibet ratione, vel causa judicare, alias sententia quoad impetrandam adjunctum, vel utentem tali rescripto fit ipso jure nulla, ac de tali nullitate semper, & quodcumque opponi possit, non obstante quocumque etiam longissimi temporis intervallo, & nihilominus Auditores in syndicato teneantur.

§.23. Praeterea quilibet ex Auditoribus, protestationes quascumque, & sequestra, (de jure tamen, aut ex forma Constitutionum, seu statutorum permixta) cum clausula associationis, quaslibet etiam immixtionis absque alia extractione de eis facienda committere possit, dummodo praedicta a causis coram aliquo extracto indecisus pendentibus non dependeat, & in talibus causis a protestationibus, sequestrationibus, & associationibus inchoandis, si ulteriori processu egeant, fieri debeat extractio Judicis, & coram eo tunc extrahendo procedatur.

§.24. Decernimus etiam, quod pendentia iudicii super absolutioibus a juramento, in obligationibus appositis usuraria pravitate, fictione, & simulatione, ac dolo coram Judice Ecclesiastico, non impediatur processum inchoatum, vel inchoandum in Rota super executione instrumenti, nec executionem ipsam, praestita tamen per exequi volentem cautione idonea juxta formam litterarum Apost. fel. rec. Julii Papae II. Praedecessoris nostri, quarum litterarum vis, & effectus ad alios casus praemissos, & similes extendatur.

§.25. Auditor etiam qui ultimam sententiam tulerit, expensas non taxatas taxatians, expen-

In quibus causis manu Regia procedatur.

Causae examinentur juxta stilum Rom. Curiae. Vota rogentur a Notario Rota.

Decisiones publicentur per Notarium causae.

Praetor & Auditores rationes in decisionibus describent.

Auditoribus adjunctus extra Rotam dari non possit.

Sequestra, associationes, &c. quae decerni possint.

Judicium super absolutioibus a juramento non impediatur processum inchoatum, vel inchoandum in Rota super executione instrumenti, nec executionem ipsam.

Auditor ultimo pronuncians, expen-

In quibus causis manu Regia procedatur.

Decreta voluntariae jurisdictionis Auditor sicut Praetor interponant.

Auditores quando simul conveniunt, sedere, & jus reddere debeant.

Auditores, & Praetor post litem motam, & in causis coram eis pendens, arbitri nomine eligi non possint.

Advocatus etiam, & consulerent nequeant.

Sententias non confecto registro ferre non valeant. Inhibitiones etiam a Romana Curia emanant.

re, & sententias definitivas, & interlocutorias vim rei judicatae sortitas, in Rota, vel extra ipsam per quemcumque etiam superiorem Judicem latis, exequi possit, & debeat. Et istud etiam servetur in eventum, quod aliquis ex Auditoribus praedictis, propter aliquod impedimentum, aut finitum officium deficeret, per Successorem in locum praedictum, ut supra vacantem.

§.26. Decreta voluntariae jurisdictionis interponendi in Palatio, & extra Palatium, si dictis Auditoribus videbitur, & prout fuerint requisiti, ac dandi, & decernendi Tutores, & Curatores minoribus, singuli Auditores, sicut Praetor, potestatem habeant.

§.27. Auditores etiam praedicti, singulis diebus convenire debeant, etiam si non sedeant, semel in die pro commoditate litigantium, iis vero diebus, quibus sedere debent, & jus reddere, statim post pulsam Campanae Rotae audiant Principales, & Patronos causarum, & hora post pulsam dictae Campanae statim dicti Auditores sedere debeant per horam cum dimidia ad minus. Ad haec iidem Auditores jus reddant in aula assignanda alternis diebus, videlicet Lunae, & Mercurii, & Veneris, & si non poterint praedictis diebus jam ordinatis, & sedeat reliquis diebus, & si essent duo, vel tres successive continui sessorii dies, aut in principio, aut in fine hebdomadae, exceptis diebus feriatis, & die Sabbati.

§.28. Praeterea non possit quoquomodo in Praetorem, seu Auditores praedictos, vel aliquem ex eis sub eorum nomine proprio compromitti, vel remitti in causis coram eis pendentibus, vel lite mota, quod tamen liceat quando lis non est adhuc judicialiter capta, & si acciderit, quod cause hujusmodi, sic ut supra compromisse, per laudum, sive sententiam a praedictis Auditoribus terminari non possint, tunc ille, seu illi Auditores qui fuerint arbitri in tali causa electi aliquo modo intervenire, seu consensum, aut votum praestare non valeant, sed solum alii, qui non fuerint arbitri causam praedictam cognoscere possunt, & judicare, excepto semper voto illius, coram quo formatur processus.

§.29. Et ut fraudibus occurratur, non possint Auditores praedicti advocare in Civitate Maceraten., aut consulere, aut consiliis aliorum se subscribere in aliqua causa civili, Ecclesiastica, vel criminali, aut cuiuscumque generis, quae directe, vel indirecte concernat, vel concernere possit interesse alicujus districtualis, & Provincialis, seu Universalis, vel Collegii dictae Provinciae Marchiae, alias si mutatis nominibus, vel quomodocumque fuerit huic capitulo contravenientem, contraveniens statim amittat officium, & teneatur ad alias poenas arbitrio Syndicatorum.

§.30. In causis etiam in dicta Rota vertentibus, nulla sententia fieri possit, nisi prius confecto registro.

§.31. Idem autem Auditores, causas coram eis introductas expedire debeant pro

ut de jure, & quascumque inhibitiones post conclusum in causa eis praesentatas a quocumque, etiam a Romana Curia emanatas, rejicere possint, & admittere non teneantur.

§.32. Et si contigerit obitus, vel absentia, aut infirmitas, vel aliud justum impedimentum Praetoris, aut alicujus ex Auditoribus per octo dies continuos, vel pauciores, causa coram impedito, vel absente vertentes, sicut in suspensio toto tempore octo dierum, & illis elapsis ulterius procedatur coram subrogatis, dummodo acta scribantur per Notarios deputatos dicti Judicis infirmi, vel absentis, aut alias impediti. Et si unus ex Collegio absens, vel impeditus fuerit ut supra, coram aliis praesentibus causa agitari possint, & Rota ipsa a tribus praesentetur.

§.33. Causae omnes, tam ordinariae, quam Commissariae, etiam a Sede Apostolica ad referendum delegatee, quae tempore renovationis Rotae pendebant indecise, intelligantur novis Auditoribus commissae, qui in Tribunal, & sessionem juxta ordinem, & prioritatem Doctoratus successerint.

§.34. Non liceat autem ipsis Praetori, & Auditoribus abesse extra Civitatem Macera ten., & districtum dictae Provinciae Marchiae, nisi cum licentia Legati, Vicelegati, seu Gubernatoris legitime obtenta, excepto tempore feriarum propter necessitates hominum introductarum, quo tempore abesse possint per mensem, obtenta tamen prius saltem verbo licentia a praedicto Gubernatore, seu Vicelegato. Ita tamen, quod ipsorum Auditorum tempore praedictarum feriarum, tres computato Praetore in Civitate Maceraten. continue resideant, quae tamen licentia detur juxta praecedente causa.

§.35. Praeterea Praetor, & alii quatuor Auditores stare debeant in Syndicatu quolibet anno, cum retentione salarii infra dicendi, vel debeant praestare cautiones de Judio sicut, & judicatum solvendo in forma depositi in causa Syndicatus, qui Syndicatus fieri debeat Kalendis Julii cujuslibet anni, & successive prosequi, nec aliquo modo, vel causa praetermittatur. Et quoniam multi forsitan non audent querelare, cognoscentes finitum non esse eorum officium, ideo ne pracludatur via laesis, in fine quinquennii debeant stare Syndicatu de omnibus causis, tam ordinariis, & commissariis, quam a Sede Apostolica delegatis, ac de omnibus gestis per eos, & eorum quemlibet respective, toto tempore eorum officii, exceptis iis de quibus querelatum, & judicatum fuisset in aliis Syndicatus annorum praecedentium eorum officii.

§.36. Syndici autem eligantur per Consilium Creditariae, & Gubernatorem, seu Vicelegatum dictae Civitatis Maceraten. qui in numero sint duo Doctores de Consilio Creditariae, duo Causidici, & addantur duo Mercatores pro majori, & faciliori decisione causarum mercantilium, si quae erunt.

In casu impedimenti Auditorum, coram Auditoribus subrogandis, procedatur.

Causae Auditoribus juxta gradum doctoratus subrogandis, commissae conferuntur.

Auditores, & Praetor sine licentia Legati, aut Gubernatoris abesse nequeant.

Syndicatusque anno quolibet, & in fine officii debeant.

Syndicatorumque eligantur ut sic.

Condemnati in Syndicatu penes hic expressas incurtant.

Syndicandi contra Syndicos suspicis pro ponere, & justitiam debeat.

Prætor salarium hic præfinitur præcipiatur.

Auditorum salarium hic designatum habeant.

Et contra tales Syndicos sic electos nulla exceptio, neque etiam incompetencia opponi possit.

§.37. Et si quis de Auditorum numero fuerit condemnatus doli, & fraudis, vel circumventionis, aut impostura, seu baratarie, sit privatus officio suo, teneaturque de damno partis læsæ, & puniatur secundum formam Constitutionum dictæ Provinciae.

§.38. Et ad tollendam omnem dubitationem, Auditores prædicti infra proximum diem a die extractionis, sive electionis Syndicorum, & intimationis nominum eorumdem, debeant proponere, allegare, & docere coram Prioribus, & Legato, sive illius Governatore prædictis omnes causas suspensionis, quas singulariter, vel conjunctim habuerint contra aliquem ex prædictis Syndicis, ut supra eligendis, quas ipsi justificare debeant infra sex dies tunc proxime futuros, & prædicti Priores una cum Legato, sive Governatore d. Civitatis Maceraten. eas admittere, vel rejicere, aut alias super illis providere, prout juri, æquitati, & honestati magis convenire videbitur, quibus sex diebus durantibus, omnia dicti Syndicatus stent in suspenso, in reliquis autem in Syndicatu prædicto termini, & alia substantialia, juxta Constitutiones dictæ Provinciae observentur.

§.39. Ut autem habeant dicti Auditores, ac Prætor unde sustentari possint, ordinamus, quod ipse Prætor, qui pro tempore fuerit, pro suo salario habeat scuta triginta monete Marchiæ quolibet mense, & insuper omnes redditus, proventus, emolumenta, regalia, & provisiones, quæ juxta statuta dictæ Civitatis, vel ex approbata consuetudine Prætoribus dictæ Civitatis hætenus præfari consueverunt, necnon quartam partem poenarum malefactorum, seu proventuum ex maleficiis, vel quasi proventuum Camera dictæ Civitatis Maceraten realiter, & cum effectu incorporandorum juxta statuta, & reformationes dictæ Civitatis Maceraten., ac concessionem super eisdem maleficiis, per Pia me. Pium Papam Quintum etiam Prædecessorem nostrum emanatam, prout hætenus observatum fuit.

§.40. Alii vero singuli Auditores habeant pro eorum salario quolibet mense pariter scuta triginta dictæ monete, & in causis commissariis Apostolicis habeant sportulas juxta formam Constitutionum Provinciae prædictæ. In aliis vero causis, pro sportulis solvi debeat unum scutum auri pro quolibet centenario estimationis causæ tractandæ in sorte principali, usque ad summam mille scutorum, quod si estimatio excesserit dictam summam in quantumque quantitate, nihilominus non amplius decem scutis, juxta modum infra scriptum distribuendis, persolvi debeat pro minori litigantium dispendio. Et si contingat aliquem, ex Auditoribus, pro inspectione, & visione loci, ut facilius, & celerius possit causas decidere, illuc se conferre, si in

Territorio Civitatis Maceraten. fuerit, habeat equum pro se, & famulo, & dimidium scuti auri, si vero extra, ita quod eadem die redire non possit, habeat expensas viæ pro se, & famulis, ac equis, ac scutum unum auri pro quolibet die.

§.41. Et ad tollendum omne dubium, salarium, sive publicum stipendium prædictum, ipsi Auditores percipere debeant pro eo dumtaxat tempore, quo officium suum hujusmodi exercuerint, ita quod adveniente casu vel mortis, vel cessionis, aut discessu alicujus ipsorum Auditorum, nec ipse, nec ejus hæredes pretendere, nec petere possint hujusmodi salarium, nisi pro tempore, quo officium exercuerint, nisi aliquid forte deberetur pro residuo.

§.42. Quo vero ad ea, quæ Notarii, & Bajulorum, sive Curforum, sive sigilli mercedem, laborem, incommodum, & maximas expensas, & detrimentum respiciunt, observetur taxa jam concessa S. R. E. Camerario. Ulterius Prætor, qui pro tempore erit, facere debeat imbursementem omnium nominum Causidicorum, & Advocatorum publice exercentium in Civitate Maceraten. officium Procuratoris, & Advocati, & duas bursas retinere, in quibus erunt brevvia nominum prædictorum, stareque debeant poenas dictum Prætorum, qui quolibet semestris, & in principio semestris, coram duobus testibus, & suo Notario forte extrahat duo ex nominibus imbursementis, quorum nomina forte extrahantur pro semestris immediate tunc sequuntur, qui sint, & appellari debeant Advocatus, & Procurator pauperum respective, & teneantur singulis diebus requisiti, coram quibuscumque Judicibus gratis, & amore Dei pro pauperibus, & miserabilibus intercedere, & postulare, nec possint aliquid percipere, vel acceptare per se, vel alium, seu alios etiam a sponte dare volentibus, nisi fuerint esculenta, & poculenta, quæ triduo consumi possint, & si quis extractus pauperum patrocinium absque causa legitima recusaverit, vel se negligenter gesserit, impietatis nota afficiatur, & extraordinario arbitrio pro tempore existentis Legati, sive Governoris, aut Prætoris Rotæ puniatur.

§.43. Postremo mandamus, quod causa semel in dicta Rota introducta, quovis modo, nisi per Nos, & Successores nostros Rom. Pont. pro tempore existentes, ac in vim commissionis per Nos, & eosdem Successores nostros, nostra, vel eorum propria manu, seu de mandato, vel in presentia nostris signata, nisi de utriusque partis consensu avocari nequeant. Nec Prætor, vel Auditores prædicti inhibitionibus, seu mandatis, eis vigore commissionum aliter, quam ut præfertur signatarum, presentatis, etiam vigore cujuscumque sententiæ, ac sub censuris, & poenis etiam pecuniariis parere teneantur, & ob non paritionem inhibitionibus, & aliis prædictis aliquam poenam minime incurrant.

§.44. Eisdem quoque, pro tempore

Salaria prædicta pro tempore solum, quo quis officium exercuerit, petere possit.

Pauperum Advocati & Procuratores quolibet semestris a Prætoribus eligantur, & gratis pro pauperibus servant, & officii recusantes, aut negligenter exercentes puniantur.

Causæ solum per rescripta propria manu Papæ signata, aut de consensu pariter avocari possint.

Privilegia Auditorum Rotæ Bonon. Auditoribus hujus Rotæ conceduntur.

Exemptio quoque ab omnibus datis &c.

Ordinationes istæ corrigi, & mutari possint, ut hic.

Locum post Locum tenentes Legati, aut Governoris, eisdem Auditoribus conceditur.

Sportularum massa modo hic expressis fieri debeat.

existentibus Rotæ hujusmodi Auditoribus, ac Prætori, ut omnibus, & singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, indultis, concessionibus, & gratiis, etiam circa auctoritatem judicandi, votandi, sententiandi, sequestrandi, & mandata decernendi, reponendi, restituendi, Apostolos concedendi, relaxandi, inhibendi, citandi, etiam sub censuris declarandi, aggravandi, reaggravandi, auxiliumque brachii secularis invocandi, omnibusque aliis, & singulis facultatibus, & auctoritatibus, quibus similes Rotæ Bononien. Auditores utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent (præterquam in his, quæ presentibus, aut aliis nostris literis aliter disposita reperiuntur) pariformiter uti, frui potiri, & gaudere omni tempore valeant concedimus, & indulgemus.

§.45. Et ulterius, ut pro tempore existentes Prætor, & Auditores, eorum officio durante a quibusvis gabellis, & datis tam impositis, quam noviter, & in futurum quavis de causa imponendis, liberi, immunes, & exempti esse debeant pariter concedimus, & indulgemus.

§.46. Præterea Congregationi Collegiorum Doctorum Curialium d. Provinciae, & ipsius Civitatis Maceraten., & cum interventu modernis, ac pro tempore existentibus ejusdem Civitatis Maceraten. Governoris, seu Provinciae prædictæ Legati, seu Vicelegati, necnon Priorum dictæ Civitatis Maceraten. quodcumque, pro personarum, temporum, & locorum qualitate expedire melius videbitur, supradicta statuta, Constitutiones, & ordinationes mutare, revocare, & alterare, ac alia de novo (licita tamen, & honesta, ac Sacris Canonibus, necnon dicti Concilii decretis minime contraria, per Nos tamen, & Successores nostros confirmanda) illorum loco facere, statuere, & ordinare possint, & valeant, licentiam, & facultatem concedimus, & impartimur.

§.47. Ac, ut omnis dubitationis, & diffensionis occasio inter dictos Auditores, & alios quoad præcedentias, & publicæ sessionis, vel incedendi loca adimatur, habeant dicti Auditores tam incedendo, quam sedendo, immediatum locum post Locatenentes Legati, seu Vicelegati, aut Governoris dictæ Provinciae, & Civitatis Maceraten.

§.48. Demum, pro commodiori exactiois sportularum causarum ordinariorum hujusmodi commoditate, unum Depositarium in eadem Civitate Maceraten. ad arbitrium dicti Governoris, seu Legati, vel Vicelegati eligendum, qui sportulas, prout supra exigere, & conservare debeat, ad hoc, ut ex illis una massa communis Constituat, cujus medietas in solutionem stipendiorum Prætoris, & Auditorum convertatur, ultra supradictum stipendium de super constitutum scutorum triginta pro quolibet Auditore, & altera medietas Communitati, & hominibus d. Civitatis Maceraten. videlicet pro expensis domus Rotæ

Protektoris Rotæ deputatio.

Clausule præservative hujus erectionis Rotæ.

Decretum irritans.

Officiales Status Ecclesiastici prædicti mandata dictæ Rotæ exequi teneant.

Clausula derogatoria.

talis, & eorum Auditorum constituimus, & deputamus.

§.49. Ceterum dilectum filium nostrum Henricum tt. S. Pudentianæ Presbyterum Cardinalem Caetanum nuncupatum modernum, & pro tempore existentem S. R. E. Camerarium in dicta Rotæ, & ejus Auditorum, eorumque jurium, & privilegiorum, ac indultorum quorumcumque Protektorem, cum omnimoda facultate, & auctoritate omnia, & singula, quæ ad Prætoris officium quomodolibet de jure, vel consuetudine spectant, & pertinent, & quæ alii similes S. R. E. Cardinales protektores facere, & exercere possunt, & consueverunt, faciendi, dicendi, & exercendi dicta auctoritate perpetuo, etiam constituimus, & deputamus.

§.50. Decernentes præsentis literas, ex quacumque causa nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, sive eas infringi, invalidari, seu revocari posse, sed illas semper, & perpetuo validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, necnon inviolabiliter perpetuo observare.

§.51. Sicque per quoscumque Judices, & Commissarios, etiam ejusdem Palatii nostri Apostolici causarum Auditores, & ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, seu Vicelegatos, aut Camera Apostolicæ Præsidentes, & Clericos, vel quosvis alios, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique locorum judicari, definiri, & interpretari debere, irritum quoque, & inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.52. Ac mandantes omnibus, & singulis totius Status nostri Ecclesiastici prædicti Governoribus, Potestatibus, & eorum Locatenentibus, Legatis, Vicelegatis, necnon venerabilibus fratribus nostris, Archiepiscopis, & Episcopis, ac dilectis filiis eorum Vicariis in spiritualibus generalibus, & quoties super hoc fuerint requisiti, sententias, decreta, statuta, sequestra, mandata, exequutoriales literas, remissoriales, citationes, & alia a dicta Rota, & ejus Auditoribus emananda pro tempore, omnibus opportunis remediis executioni demandari faciant realiter, & cum effectu prout opus fuerit, & eis commissum extiterit.

§.53. Non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac etiam dictæ Provinciae, & hujusmodi Civitatum, Oppidorum, Terrarum, Castrorum, Villarum, & locorum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate, alia roboratis statutis, & consuetudinibus, legibus, etiam municipalibus, usibus, & naturis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis, etiam eisdem Provinciae Civitatibus, Oppidis, Terris,

Castris, Villis, & locis, eorumque Communitatibus, Universitatibus, iurisdictionibus, Gubernatoribus, Potestatibus, Officialibus, & incolis, & personis, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, in contrarium forsan quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis, quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quavis alia expressio ad hoc servanda foret, eorum omnium, & singulorum tenores, ac si de verbo ad verbum exprimerentur, & infererentur, presentibus, pro sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat harum serie specialiter, & expresse, motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus derogamus, & derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo &c.

Datum Romae apud S. Petrum, Anno Incarnationis Dominice millesimo quingentesimo octuagesimo nono, Idibus Martii, Pontificatus nostri Anno IV.

Sequitur tenor Constitutionis circa erectionem, & concessionem Notariatuum, & Curatoratum Rotae.

SIXTUS EPISCOPUS.

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

IN suprema Iustitiae Sede, & potestatis plenitudine a Domino constituti, ad ea libenter intendimus, per quae acta causarum quarumlibet a personis idoneis in omnibus Tribunalibus, & praesertim a Nobis erectis, & institutis, fideliter, & diligenter, cum litigantium commodo adnotentur.

Compedium praecedentis Constitutionis.

§.1. Cum itaque Nos nuper ex certis rationabilibus causis in Civitate nostra Maceraten. unum Tribunal Audientiae causarum Rotam nuncupatum, perpetuis futuris temporibus duraturum, quinque Iudicum Juris utriusque Doctorum excellentium, usque, & peritia iudicandi praestantium, qui omnes, & singulas totius Provinciae Marchiae, ac sub illa comprehensorum, illique immediate subiectorum Civitatum, Terrarum, Oppidorum, Castrorum, & locorum, illorumque habitatorum, & incolarum causas, & lites, ac controversias civiles, tam prophanas, quam Ecclesiasticas, ac meras, & mixtas quomodolibet actitandas, necnon etiam criminales in quibus appellationi locus foret, inter cives, incolas, districtuales, Clericos, & Sacerdotes, ac Collegia, tam secularium, quam regularium, necnon Monasteria virorum, agricolae quoque, & alios subditos, sub dicta Provincia, tam in prima in dicecesi, & iurisdictione Maceraten., quam in secunda, & ulterioribus instantiis, in causis appellationum totius Provinciae huiusmodi,

cognoscere, decidere, sineque debito terminare, ac iudicare possent, & deberent, Apostolica auctoritate, Motu proprio perpetuo erexerimus, & instituerimus, prout in nostris inde confectis literis plenius continetur.

§.2. Nos erectionem, & institutionem huiusmodi ad effectum perducere statuentes, ac opera precium esse reputantes, quod dictum Tribunal magis prospere dirigatur, ac aequitati, & publicae commoditati, utilitatique salubrius consulatur, providere volentes, Motu simili, non ad alicuius Nobis super hoc oblate petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, & certa scientia nostris, deque Apost. potestatis plenitudine, unum praedictum Tribunalis Notariatus Officium a quinque aequis idoneis Notariis exercendum, uno scilicet pro quolibet Auditore, & Praetore, quod pro tempore obtinens omnium, & singularum causarum, litium, & controversiarum civilium, tam prophanarum, quam Ecclesiasticarum, ac merarum, & mixtarum, coram ipsis Auditoribus pro tempore actitandarum, ac ab ipsis decidendarum, etiam omnium sententiarum, tam definitivarum, quam interlocutoriarum, ac decretorum, etiam vim definitivarum sententiarum habentium, ac denique quorumcumque actorum, instrumentorum, scripturarum, concessionum, gratiarum, privilegiorum, facultatum, & executionum, in praemissorum executionem, aut alias desuper faciendorum, & quorumvis aliorum ab eisdem Auditoribus tractandorum, definiendorum, decidendorum, & agendorum, sigillo tamen solius Praetoris, seu potestatis ipsius Tribunalis sigillandorum, verus, & solus Notarius existat.

§.3. Necnon octo Curforiatus officia eiusdem Tribunalis, qui omnes, & singulas personas, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, praeminentiae, & excellentiae existentes, prout opportunum fuerit, citare, eisque intimare, & inhibere, ac quoscumque alios actus, ac Curfores, & Mandatarios Civitatis nostrae Bonon. de iure, usu, vel consuetudine, aut alias quomodolibet spectantes, & pertinentes facere, gerere, & exercere libere, ac licite valeant, Apost. auctoritate praedicta tenore praesentium perpetuo erigimus, & instituimus.

§.4. Illaque sic erecta, & instituta, dilectis filiis Communitatibus, & hominibus praedictae Civitatis Maceraten. qui propter urgentes, quibus hoc tempore premimur necessitates, summam quatuor millium scutorum monete ad rationem decem Juliorum pro quolibet huiusmodi scuto realiter persolverunt, & cuilibet ex Auditoribus praedictis salarium mensurum triginta scutorum persolvere promiserunt, cum omnibus, & singulis illorum scripturis, honoribus, oneribus, salariis, privilegiis, praerogativis, & emolumentis consuetis, Apostolica auctoritate praedicta, etiam perpetuo concedimus, & assignamus.

Erectio Officiorum quinque Notariorum, unius scilicet pro quolibet Auditore d. Rotae.

Erectio officiorum octo Curforum ad citandum &c. in causis dictae Rotae.

Concessio dilectorum omnium Officiorum, Communitati Maceraten.

Ita

Ita quod liceat Communitati, & hominibus praedictis, Officia praedicta per substitutos idoneos, ad eorum nutum ponendos, & amovendos, exerceri facere, aut illa personis sibi benevisis vendere, & alienare, seu ad vitam, vel ad tempus locare, dislocare, arrendare, ad firmam dare, necnon de illis tanquam de re sua propria disporre, & ordinare, illorumque iura, pertinentias, obventiones, & emolumenta per dilectum filium nostrum Henricum tit. Sanctae Pudentianae Presbyterum Card. Caetanum nuncupatum S. R. E. Camerarium taxanda, & moderanda, percipere, exigere, & levare, ac in solutionem dicti salarii mensurum omnino convertere.

Concessio omnium privilegiorum concessorum Notariis, & Curforibus Rotae Bononien.

§.5. Decernentes, quod Communitas & homines praedicti, dictaque Officia pro tempore obtinentes, & exercentes omnibus, & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus, praerogativis, honoribus, favoribus, gratis, & indultis, quibus Notarii causarum Rotae Bononien. Auditorum, & praedicti illius Curfores de iure, consuetudine, vel privilegio, aut alias quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac usi fuerunt, utique frui, potiri, & gaudere possint, & poterunt, quomodolibet in futurum pariformiter, & aequae principaliter, ac sine ulla proflus differentia uti, frui, potiri, & gaudere, illisque (quod nullus alius Notarius sententias, acta five scripturas aliquas, coram dictis Praetore, & Auditoribus in causis praedictis, & alia quomodolibet actitandis) rogare scribere, & subscribere valeat sub poena nullitatis sententiarum, & scripturarum huiusmodi.

Concessio facultatis per se, vel alium dicta officia exercendi.

§.6. Insuper, quod Officia praedicta obtinentes, illa per se, vel idoneos substitutos ab eis ponendos, & amovendos, exercere possint, & valeant, eisdem auctoritate, & tenore indulgemus.

Obligatio honorum Camerae Apostolicae pro observatione praemissorum.

§.7. Praeterea pro Communitatis, & hominum praedictorum securitate, & cautela, ac praemissorum omnium observatione, & executione, nomine, & loco damnorum, & interesse, quae praedictam Civitatem pati, aut sentire posse contigerit, omnia, & singula ejusdem Camerae iura, res, & bona, tam praesentia, quam futura, nedum generaliter, verum etiam specialiter, & expresse, ac amplissime obligamus, & hypothecamus. Decernentes Camerae praedictam omnino teneri, & obligatam esse Communitatem, & homines, ac pro tempore officia huiusmodi obtinentes, in quieta, & pacifica illorum possessione defendere, & manuteneri, praesentesque ad probandum plene quod eadem summa in nostram, & Sedis Apostolicae, ac ipsius Camerae subventionem conversa fuerit, aliaque praemissa ubique, tam in iudicio, quam extra illud sufficere, nec ad id probationis alterius adminiculum requiri.

Clausula praeservativa.

§.8. Necnon easdem praesentes nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel quovis alio defectu notari, vel

Bull. Rom. Tom.V. Par.I.

impugnari, aut alias quomodolibet infringi, vel retractari posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri debere, neque sub quibusvis similibus, vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, per quascumque literas, vel Constitutiones Apostolicas, seu Cancellariae Apost. Regulas, etiam per Nos, & Successores nostros Rom. Pont. etiam Motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac consistorialiter, necnon sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis pro tempore factis, & concessis comprehendi, sed semper ab illis excepta necnon quoties illas revocari, vel limitari, aut suspendi, seu eis in aliquo derogari contigerit, toties in pristinum, & validissimum statum, etiam sub posteriori data restitutas, & plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse, & ceteri.

§.9. Irritum quoque, & inane, si fecus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Decretum irritans.

§.10. Quocirca dicto Henrico Cardinali, & pro tempore existenti Camerario, ac Venerabili fratri nostro Petro Episcopo Spoletan. Officiorum Rom. Curiae, & Status Eccl. Praesidenti, ac dilecto filio nostro causarum Cur. Cam. Apostolicae generali Auditori, motu pari, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, vel duo, aut unus eorum, per se, vel alium, seu alios, praesentes literas, & in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, ac eisdem Communitati, & hominibus in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, easdem praesentes literas, & in eis contenta huiusmodi debite executioni demandent, ac demandari, necnon ab omnibus, quos illae concernunt inviolabiliter perpetuo observari faciant, mandent, atque procurent. Nos permittentes Communitatem, & homines praedictos, atque officia huiusmodi pro tempore obtinentes, seu exercentes desuper per quoscumque contra earumdem praesentium tenorem quomodolibet indebite molestari, perturbari, vel impediri. Contra dictos quoslibet, & rebelles, ac praemissis non parentes per sententias, & censuras Ecclesiasticas, ac etiam pecuniarias, & alias poenas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & poenas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Executorum deputatio.

§.11. Non obstantibus praemissis, & quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Civitatis Maceraten., & Provinciae praedictarum juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis Civitati Maceraten. & Provinciae huiusmodi, ac quibusvis aliis superioribus,

Clausula derogatoria.

H 2